

Vooglers – unga vårdutvecklare

Barn och unga har rätt att vara delaktiga och få inflytande i frågor som rör dem, enligt artikel 12 i barnkonventionen och kapitel 4-5 i patientlagen. Barn och unga görs delaktiga i sin egen vård och behandling på en mängd olika sätt.

För att inhämta deras åsikter på ett mer strukturerat sätt använder vi oss av vooglers - unga vårdutvecklare. Namnet för unga vårdutvecklare är inspirerat av uttrycket 'Googlers', ett hett eftertraktat jobb för att utveckla Google. Det finns i nuläget tre verksamheter med vooglers:

- Barn- och ungdomskliniken
- Barn- och ungdomshabiliteringen
- Specialistpsykiatri barn och unga

De träffas vanligtvis 3-6 gånger per år, på kvällstid, för att diskutera saker som antingen verksamheten eller de själva har ansett relevanta att fokusera på. Under mötet fikar de och mötet inleds vanligtvis med en avrapportering om vad som hänt med de åsikter de förde fram vid förra mötet. Därefter blir det ett tema för träffen där delaktighetsmetoderna varierar både utifrån ämne, förutsättningar för gruppen och möjlighet att använda teknik och hjälpmedel.

Efter ett möte diskuterar arbetsgruppen inom verksamheten resultatet, det sammanfattas i en kort rapport tillsammans med planerade insatser. Detta skickas sedan till de barn och unga som har deltagit för att de ska kunna se hur verksamheten arbetar vidare med de förslag som inkommit.

Innehåll:

VILKA BARN OCH UNGA BÖR INGÅ I VOOGLERSGRUPPEN?	2
ARBETSGRUPP INOM VERKSAMHETEN	3
TEMAN FÖR VOOGLERSMÖTET	3
DELAKTIGHETSMETODER OCH BARNANPASSAD INFORMATION	3
KALLELSE TILL VOOGLERSMÖTE	4
FÖRBEREDELSE FÖR VOOGLERSMÖTET	4
UNDER VOOGLERSMÖTET	5
ERSÄTTNING TILL VOOGLERS	5
EFTER VOOGLERSMÖTET	5
FÖR MER INFORMATION	6

Vilka barn och unga bör ingå i vooglersgruppen?

En verksamhet som önskar få en strukturerad kanal för barns och ungas åsikter kan med fördel starta en vooglersgrupp. För att få en så bred representation som möjligt är det viktigt att fundera över vilka barn och unga som ska ingå i verksamhetens vooglersgrupp.

Barn- och ungdomskliniken samt barn- och ungdomshabiliteringen valde att identifiera vilken bredd de önskade i gruppen (ålder, kön, etnicitet, anledning till kontakt med verksamheten) och bjöd sedan aktivt in utvalda barn och unga som kompletterade varandra. Specialistpsykiatri barn och unga satte upp affischer i väntrummen om uppdraget som vooglers och lät barn och unga anmäla sig själv, samtidigt som de aktivt uppmuntrade barn och unga att anmäla sitt intresse.

Oavsett om ni utgår från verksamhetens urval eller barns och ungas egna intresseanmälan är det relevant att beakta ett antal kriterier för att få in så många relevanta perspektiv som möjligt i vooglersgruppen:

Ålder:

- Vilka åldrar är rimliga för att kunna bidra med åsikter som är relevanta ur verksamhetsutvecklingsperspektiv? I de tre vooglersgrupperna som finns har barn och unga i åldrarna 11-18 år deltagit.
- Säkerställ helst en jämn åldersfördelning på deltagarna så att inte majoriteten fyller 18 år samtidigt och försvinner ur gruppen. Att få med både yngre och äldre barn kan bidra med en större bredd på åsikterna.

Kön och könsidentitet:

- Eftersträvarsvärt är att ha en jämn könsfördelning i gruppen. Om det är många av ett kön, t.ex. tjejer, som är intresserade kan det behövas riktade insatser för att få med killar.
- Det är eftersträvarsvärt att få med åsikter och erfarenheter av vården från barn och unga som inte identifierar sig med det kön hen föddes med.

Etnicitet:

- Det är eftersträvarsvärt att få med åsikter och erfarenheter av vården från barn och unga som har kommit till Sverige från ett annat land.
- Utgå gärna från SCB:s etniska fördelning i landet så att vooglersgruppen speglar samhället: 1/4 har utländsk bakgrund, 3/4 har svensk bakgrund. I en grupp på 12 vooglers bör alltså 3 barn och ungdomar ha utländsk bakgrund.

Funktionsnedsättning / sjukdomstillstånd:

- Eftersträvarsvärt är att få med en bredd av de funktionsnedsättningar och/eller de sjukdomstillstånd som finns inom er verksamhet.

Arbetsgrupp inom verksamheten

Det är vanligt att en arbetsgrupp för att koordinera vooglersarbetet tillsätts inom verksamheten. Eftersom resultatet av dialogerna med barn och unga kan medföra beslut om verksamhetsförändringar är det viktigt att arbetsgruppen är utsedd av ledningen och har mandat för uppdraget. Tydliggör redan från början hur diskussioner och verksamhetsförändringar utifrån barns och ungas förslag ska hanteras för att det ska bli så korta beslutsvägar som möjligt.

Teman för vooglersmötet

Om det är första gången ett vooglersmöte ska hållas är det givet att temat för träffen bestäms av den arbetsgrupp som har fått ansvar för vooglersarbetet inom verksamheten. Därefter blir teman för träffarna beslutade om tillsammans med vooglersarna.

Det är vanligt att i slutet av ett möte efterfråga vad vooglersarna vill diskutera nästa gång, samt att alltid ha beredskap att föreslå egna teman från verksamheterna om det inte framkommer några förslag.

Om det finns flera olika möjliga teman för träffarna kan vooglersarna hjälpa till att prioritera i vilken ordning de känns angelägna att diskutera.

Delaktighetsmetoder och barnanpassad information

Det finns många olika sätt att göra barn och unga delaktiga under ett vooglersmöte. Det är temat och vad ni vill ha ut av dialogen som avgör vilken metod som passar bäst för både frågorna och vooglersgruppen. Här är endast ett axplock av olika aktiviteter:

- Diskussion i mindre grupper eller helgrupp om ett tema eller förslag som verksamheten vill diskutera.
- Barnronder där vooglersarna går runt och upplever den fysiska miljön, tar del av skyltning och information samt navigerar i lokalerna.
- Digitala verktyg för att inhämta barns och ungas åsikter. Exempelvis Mentimeterfrågor för att se resultatet snabbt och diskutera gruppen gemensamma svar.
- Workshop, pysselstationer och kreativa aktiviteter som låter vooglersarna uttrycka sig genom olika material, såsom post it-lappar, blädderblock, pysselsaker.

Det är viktigt att temat och de frågor som lyfts, oavsett delaktighetsmetod, blir på ett barnanpassat språk som är enkelt, utan svåra fackord (eller med förklaring av dessa). De behöver även bli presenterade i en kontext som barn och unga kan relatera till och känna igen sig i, så att de känner att de kan använda sina egna erfarenheter när de bidrar med sina åsikter.

Kallelse till vooglersmöte

Skicka en kallelse till vooglersmötet på samma sätt som ett vanligt vårdbesök, då kan barn och unga använda den i kollektivtrafiken för att ta sig till mötet. Om kallelsen går ut i god tid innan mötet kan det vara en fördel att skicka en sms-påminnelse dagen innan.

Förberedelser inför vooglersmötet

För att det ska bli ett så bra möte som möjligt kan följande punkter beaktas:

- **Vem från verksamheten ska delta i mötet?**
 - Tänk på att inte ha för många vuxna med på mötet.
 - Fördela ansvarsuppdrag kring vem som leder mötet, vem som antecknar och vem som eventuellt stöttar barn och unga med särskilda behov.
- **Är lokalen lämplig för syftet?**
 - Tillgänglighet (fysiskt och var den geografiskt är belägen)
 - Anpassad (om det finns vooglers med behov av lugn/tyst miljö med i gruppen)
 - Tekniskt lämplig (visa bilder/film, hörselslinga)
 - Möblering (gemensam bordssittning/gruppbord/ytor för aktiviteter)
 - Väggar (ska ni ha aktiviteter som behöver väggplats att sätta upp material på?)
- **Fikabeställning**
 - Hur många ska delta?
 - Finns det kostbehov eller allergier bland deltagarna?
 - Vilken typ av fika ska det vara? Macka, kakor, frukt? Här kan ni med fördel ha något att välja mellan, t.ex. frukt och något annat. Fråga gärna vooglersgruppen om deras önskemål och bedöm om det går att tillgodose.
- **Uppföljning**
 - Vem ska sammanfatta resultatet från mötet med vooglersarna?
 - När ska resultatet diskuteras i arbetsgruppen efter mötet?
 - Hur ska eventuella åtgärder utifrån resultatet förankras och åtgärdas?
 - Vem skickar ut resultatet från mötet och åtgärderna baserat på dessa till vooglersarna?
 - När är avstämningsmöten för att följa upp att åtgärderna hanteras inom verksamheten?
- **Övrigt**
 - Har någon av vooglersarna särskilda behov som ni behöver beakta? Språknivå, tolkbehov, hjälpmedel, fysisk tillgänglighet?
 - Finns det pennor och papper, fidget toys eller annat som kan vara bra att lägga på bordet?

Under vooglersmötet

Inled mötet med att presentera all personal som är med samt vad vooglersmöten är för något om det är någon som är ny.

Etablera förhållningsregler som gäller under och efter mötet, exempelvis:

- Vi presenterar oss endast med förnamn
- Vi berättar inget personligt om vår hälsa
- Fokus ligger på att hjälpa vården att bli bättre
- Allas tankar är lika viktiga och vi lyssnar på varandra med respekt
- Det som sägs på mötena stannar mellan oss, vi får inte prata med andra om varandra.

Ersättning till vooglers

För återkommande insatser motsvarande vooglersmöten rekommenderas presentkort för barn under 18 år. Presentkortet kan gälla för exempelvis Grand Samarkand eller motsvarande Citysamverkan i relevant kommun i länet. Rekommenderad ersättningsnivå för vooglersmöten 1-3 timmar motsvarar 300 kronor.

Efter vooglersmötet

Det finns en [anteckningsmall för en åtgärdsplan](#) utifrån det som framkommit på vooglersmötet som ni kan använda er av. Den består av en inledande del där ni antecknar temat för diskussionen samt det som ni uppfattat att vooglersarna förmedlat under mötet. Numrera gärna dessa så att det blir tydligt sen hur ni kommer att följa upp dessa åtgärder.

Tema för träffen
(Beskriv vilken fråga/tema ni har diskuterat här så att det blir tydligt vad som redovisas)
Vooglers kommentarer
a) ...
b) ...
c) ...

Arbetsgruppen kan med fördel diskutera de förslag som lyfts av vooglersarna och bedöma om de kan åtgärdas omgående, inom 3 månader, inom 6 månader eller om de lämnas utan åtgärd. Det finns även möjlighet att tydliggöra att vissa förslag kan kräva beslut i ledningen.

	Åtgärder	
Status	Omgående	Ansvarig
Status	Inom 3 månader	Ansvarig
Status	Inom 6 månader	Ansvarig
Status	Kräver beslut i ledningen	Ansvarig
Lämnas utan åtgärd		
(Gärna med förklaring till varför den inte åtgärdas)		

Utse vem som är ansvarig för att åtgärden ska ske. Inför kommunikering med vooglersarna är det även bra att kryssa i status för åtgärderna, där rosa är att det inte är påbörjat, gult att det är påbörjat men inte klart, och grönt att det är klart och implementerat.

För mer information

För mer information och hjälp att starta igång vooglers i din verksamhet, vänligen kontakta:

Susann Swärd
Människorätts- och barnrättsstrateg
0709-844558
susann.sward@kronoberg.se